

Resultaten LSB/BMP-Z 2011 in Twente

In de eerste plaats dank aan de vele tientallen waarnemers die zich in 2011 hebben ingezet voor het LSB/BMP-werk. De meeste kolonievogels zijn in de vorige Nieuwsbrief al aan de orde geweest. De aanvullingen op de kolonievogels en een overzicht van alle binnengekomen Twentse Z-soorten staan hieronder vermeld.

Kokmeeuw

Ook dit jaar waren er geen Kokmeeuwen in het Elsenveld . De kolonie in het Haaksbergerveen heeft zich verder uitgebreid en in bijna alle vennetjes zitten nu Kokmeeuwen. De gegevens uit de Engbertsdijksvenen waren nog niet bekend.

Naam kolonie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	tellers
Engbertsdijksvenen	465	555	590	299	239	175	?	Herman Hazelhorst
Elsenveld	2000	0	0	0	0	0	0	Ben Nijeboer
Haaksbergerveen	195	710	1000	1200	1000	1500	2000	Roy Dear, Rick Ruis
Buurserzand				16	0	0	0	Wim Bosch

Zwartkopmeeuw

In het Haaksbergerveen kon dit jaar 1 territorium worden vastgesteld.

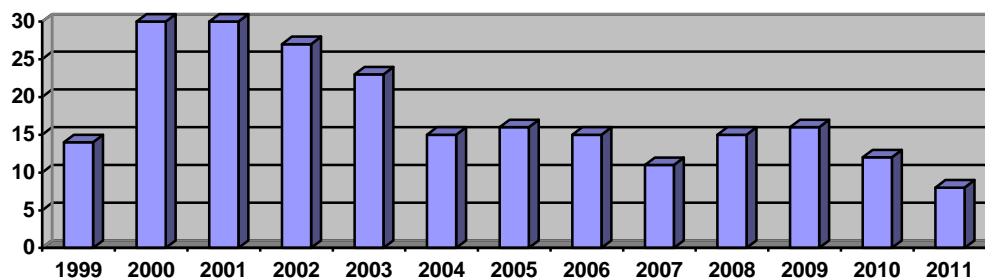
Huiszwaluw

In Twente wordt het gehele noordoostelijke deel met o.a. Geesteren, Vasse, Mander, Lattrop, Tilligte, Agelo, Ootmarsum, Denekamp, Saasveld, Weerselo, Oldenzaal, De Lutte, Overdinkel en Losser door de Natuur- en Vogelwerkgroep "De Grutto", VWG Losser, Heemkunde Ootmarsum en de werkgroep flora en fauna van Heemkunde Denekamp geteld. Dit betreft een zeer groot gebied met honderden kolonies en met 39 tellers. De coördinatie van de tellingen en het binnenhalen van de gegevens is in handen van Gerard Boerrigter. De resultaten laten een wisselend beeld zien met hier en daar toename of afname. Dit jaar was er een lichte afname ten opzichte van de twee voorgaande jaren.

Gebied	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	tellers
Noordoost-Twente	2155	2118	1945	2058	2116	2111	2007	Diverse verenigingen
Zuidwest-Enschede	27	32	32	24	26	17	25	Jan Stufken
Zonnebeek, Enschede							40	Jan Stufken
Glanerbrug	16	18	14	7	6	2	0	Erik Foekens
Holterhof-Enschede		6	7	11	9	9	9	Erik Foekens
Daarle	41	47	41	33	23	24	24	Albert Stevens
Diepenheim	80	95	78	71	70	61	62	Chris Koens
Hof te Boekelo	15	17	13	ng	ng	ng	ng	Bert Hoitzing
Hellendoorn	18	40	44	39	33	38	22	Jos v. Tongeren
Sint Isidorushoeve			12	33	35	38	38	Tim Asbreuk
Elsen	-	-	-	-	-	20	9	Arie Langendoen
Markelo	-	-	-	-	1	6	15	Arie Langendoen

Geoorde Fuut (9)

Vanaf 2001 kent de Geoorde Fuut in Twente een afname in de broedvogelaantallen (zie de grafiek hieronder). In het Haaksbergerveen was dit jaar 1 geslaagd broedgeval en in de Engbertsdijksvenen waren minimaal 8 territoria, maar de precieze gegevens ontbreken nog.

Geoorde Fuut in Twente

Ooievaar (4)

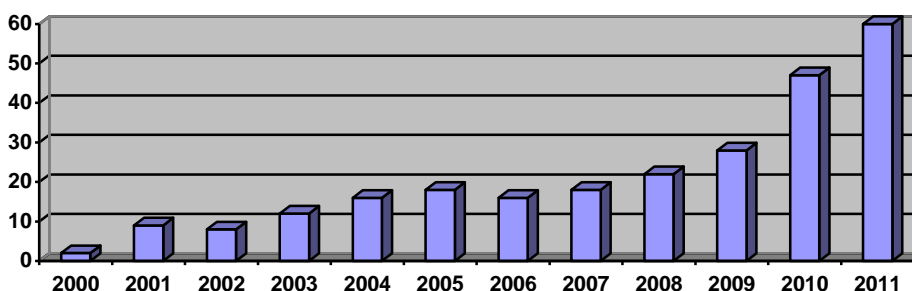
Het paartje Ooievaars betrok voor de achttiende keer het nest op het dak van een woonboerderij langs de Dinkel in Losser. Er zijn geen jongen groot geworden. Bij Havezate Everlo bij Rossum hebben 2 paren succesvol gebroed en bij Singraven heeft dit jaar ook een paar jongen grootgebracht. Met dank aan Sander Wansing en Harrie Linckens die de gegevens van alle Twentse Ooievaars hebben verzameld.

Grote Canadese Gans (2)

Voorlopig nog geen toename in Twente van de Grote Canadese Gans. Dit jaar was er 1 paar in retentiegebied Woolde bij Hengelo en 1 paar bij het Omleidingskanaal in Losser. Alleen in Woolde was sprake van een broedgeval.

Brandgans (60)

Deze gans neemt in navolging van overig Nederland ook in Twente gestadig toe en het lijkt zelfs dat de groei in een sroomversnelling is gekomen. Brandganzen komen in Twente vnl. voor in hoogveengebieden, zandafgravingen en parken. Op het terrein van zandafgraving de Oelemars in Losser hebben 4 paren een territorium gehad. Langs de Buurserstraat in Enschede hebben 8 paren succesvol gebroed. Bij Vriezenveen was er 1 territorium bij de Nieuwe Daarlerveenseweg. Bij de Schipbeek in Diepenheim hebben 4 paren succesvol gebroed en in het Lageveld bij Wierden werden 10 nesten met eieren gezien. Verder waren er nog 16 territoria in de Engbertsdijkvenen, 3 in de Enterveven, 1 bij de Berflobeek (Enschede) en 13 bij Balderhaar. De meeste territoria zijn vastgesteld door waarneming.nl uit te kammen op Brandganzen. Alleen de vogels met de aanduiding paar in broedbiotoop, nestindicerend, nestvondst en met niet-vliegvlugge jongen zijn opgenomen. Helaas waren de meeste waarnemingen slechts voorzien van aantal en de aanduiding ter plaatse. Hier kunnen dus geen geldige territoria van worden gemaakt.

Brandgans in Twente

Mandarijneend (1)

Langs de Snoeijinksbeek in Losser was 1 territorium.

Witoogend (1)

In de Engbertsdijkvenen was een territorium met de lage broedcode 1. Er verbleef 1m van 21mei t/m 3 juni.

Bruine Kiekendief (1)

In de Engbertsdijksvenen werd 1 territorium vastgesteld. Sinds 2003 is hier jaarlijks een territorium, maar of de kiekeken ook broeden is onzeker. Wel is dit jaar nestindicerend gedrag waargenomen.

Slechtvalk (2)

De voormalige zendmast bij Markelo trok al in 2007 een Slechtvalk aan en in 2008 werd hier in februari een paar waargenomen. Er werd een nestkast op 100 m hoogte geplaatst, waarbij het paartje zich voortdurend ophield. Aan dit paar kon de broedcode 6 worden toegekend, zodat er in 2008 voor het eerst in Twente een territorium van de Slechtvalk kon worden vastgesteld. Vanaf 2009 heeft het paar hier elk jaar gebroed. In 2011 waren er 4 jongen. Dit jaar werd voor het eerst geruime tijd een paartje Slechtvalken gesignaleerd bij de Boeldershoek bij Enschede. Er waren voldoende waarnemingen om er een geldig territorium van te maken. Ook hier is een nestkast geplaatst. Dank aan Jan Meijerink (Markelo) en Harry de Jong (Boeldershoek), die hun Slechtvalken van het begin af aan hebben gevolgd en die het initiatief voor de nestkastplaatsingen hebben genomen.

Kwartelkoning (1)

Bij Hezinge werd door Robert Westerhof een territorium van de Kwartelkoning vastgesteld. Deze soort is in Twente uiterst zeldzaam.

Kraanvogel (2)

In de Engbertsdijksvenen vertoonden 2 paartjes Kraanvogels baltsgedrag, maar bij controle zijn geen nesten of jongen waargenomen. Waarschijnlijk gaat het hier om nog niet geslachtsrijpe vogels. Het betreft hier de eerste vastgestelde territoria van Kraanvogels in Twente. Peter van den Akker, Rick Ruis (SBB) en Richard Gerritsen hebben de Kraanvogels bijna dagelijks op grote afstand gevolgd om de gedragingen in het veld vast te kunnen leggen.

Kleine Plevier (18)

De Kleine Plevier is een soort van kale terreinen met pioniersvegetatie. Er werden dit jaar 18 paren opgespoord, waarvan een aantal succesvolle broedgevallen. De territoria bevonden zich op de Oelemars (2) in Losser en ten zuidoosten van Almelo (2). In het Rietschot Buurserzand was 1 territorium. Andere locaties met 1 territorium waren er in de Engbertsdijksvenen, Kalvenhaar Hellendoorn, Lageveld Wierden, Zuidbroek Wierden, Wierdenseveld, Haaksbergerveen, de Doorbraak bij Ypelo, Tusveld Almelo en Bergvennen Lattrop. Het grootste aantal werd echter gezien in het nieuwe retentiegebied Berflobeek tussen Enschede en Hengelo waar 4 territoria konden worden vastgesteld. Het lukt in Twente niet om elk jaar een compleet overzicht te verkrijgen van de aantallen Kleine Plevieren.. De locaties wisselen nogal eens en vele waarnemingen bereiken SOVON helaas niet.

Oehoe

In 2010 werd voor het eerst een territorium van de Oehoe ergens in Twente vastgesteld. Dit jaar was op dezelfde locatie wederom een territorium, maar nog steeds zonder broedindicaties. Er is dit jaar een nestbak geplaatst, waarvan hopelijk komend jaar door de Oehoes gebruik van zal worden gemaakt.

Steenuil

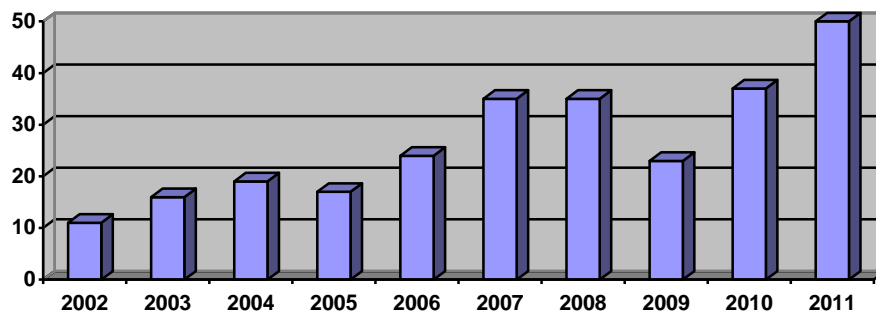
Voor de monitoring van de Steenuil zijn sinds 2003 negen telgebieden aangemeld. De populatie is in deze gebieden stabiel en neigt tot toename door plaatsing van nestkasten door de steenuilwerkgroepen. De resultaten in Wierden zijn onderling niet vergelijkbaar, want pas vanaf 2007 is er volledig geteld. De monitoring in Losser en Overdinkel wordt gedaan door leden van VWG Losser met als coördinatoren Friso Koop, Peter Steffens en Leo Hassing. De Steenuilen in Dinkelland (Saasveld, Deurningen, Fleringen, Agelo en Reutum) worden geteld door leden van de Natuurwerkgroep "De Grutto" uit Weerselo onder coördinatie van Wim Wijering. In Wierden zijn de Katoel'niekers onder leiding van Hans Gels met de inventarisaties bezig geweest. Beurningen en Lattrop worden door Friso Koop geteld.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Losser Steenfabriek e.o.	7	8	9	8	8	9	9	11	10
Overdinkel Ringstation e.o.	11	12	14	13	10	12	14	15	11
Saasveld	45	43	41	43	42	45	43	41	42
Deurningen	20	25	27	26	30	30	30	26	23
Fleringen	5	6	7	6	6	6	6	6	10
Groot Agelo	9	12	15	16	18	19	17	24	22

Reutum	4	4	3	4	4	4	4	4	7
Wierden	-	-	45	56	95	93	95	94	92
Beuningen- Denekamp-oost	-	-	-	-	-	-	-	17	15
Ottershagen-Lattrop									17

Nachtzwaluw (50)

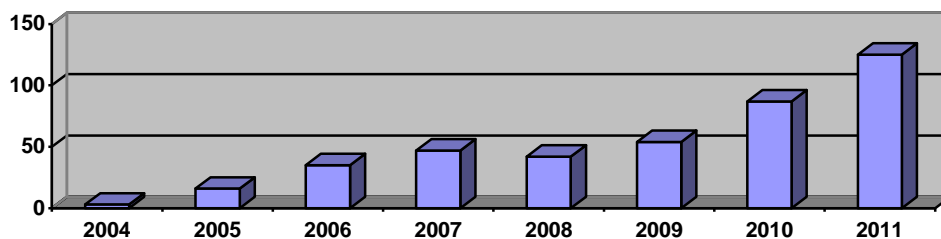
Alle heidevelden zijn in het kader van het Jaar van de Nachtzwaluw in 2007 nagelopen op deze nachtelijke soort. Er konden toen 35 territoria worden gekarteerd. Dit jaar zijn er 50 territoria opgespoord met als kanttekening dat niet alle nachtzwaluwterreinen van 2007 zijn bezocht. De toename die zich een aantal jaren geleden aankondigde zet dus nog steeds door. Vooral in de Engbertsdijksvenen vond een forse toename plaats van 5 territoria in 2009 naar 19 in 2011 (med. Herman Hazelhorst). Hier volgt een opsomming van de locaties met het bijbehorende aantal gevonden territoria: Beuninger Achterveld (Losser) 4, Punthuizen (Losser) 5, Beuninger Binnenveld/Lutterzand (Losser) 8, Stroothuizen (Losser) 2, Engbertsdijksvenen 19, Haaksbergerveen 2, Stevensheide bij Vriezenveen 1, Buurserzand 4, Paardenslenkte bij Vasse 1, Bokdammerveld Borne 1, Bruinehaar 1, Borkeld 1 en Aamsveen 1. In de grafiek hieronder is 2007 het enige jaar waarbij er in het kader van het Jaar van de Nachtzwaluw intensief onderzoek naar Nachtzwaluwen in Twente is geweest.

Nachtzwaluwen in Twente

Middelste Bonte Specht (125)

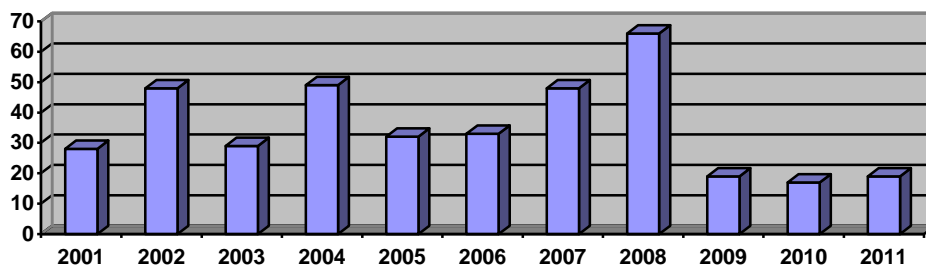
In de vorige Nieuwsbrief staat de volledige informatie over deze specht. Met 53 paar behoort de gemeente Losser inmiddels tot een van de beste gebieden voor de Middelste Bonte Specht in Nederland.

Middelste Bonte Specht in Twente

IJsvogel (19)

Het totaal voor dit jaar kwam uit op 19 territoria. De IJsvogel heeft aan het eind van de winterperiode van 2008/2009 behoorlijke verliezen geleden. In Losser, het kerngebied van de IJsvogel, werd ondanks het openblijven van de Dinkel een verlies van 60% van de populatie vastgesteld. Na de winter van 2009/2010 bleef het verlies echter beperkt en de afgelopen winter heeft gelukkig geen verdere schade in het ijsvogelbestand aangericht. Gerekend vanaf het begin van de tellingen in 1975 tot nu toe is 2008 met 66 territoria het jaar met de meeste IJsvogels in Twente geweest. Daarvan zijn er dus nog maar 19 over. Dank aan Peter van den Akker voor de coördinatie van het Beekvogelproject en de vele tellers van het beekvogelproject, waarbij zoveel mogelijk IJsvogels en Grote Gele Kwikstaarten in Twente via vaste Z-telegebieden worden geteld.

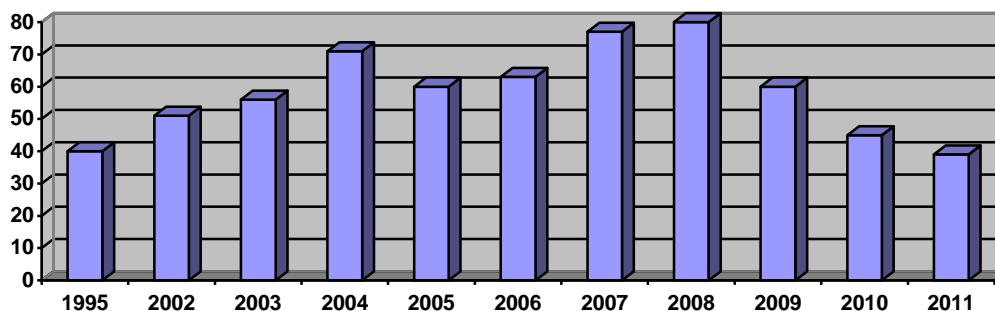
Ijsvogel in Twente

Rouwkwikstaart (2)

In de omgeving van het Haaksbergerveen werd een gemengd paar Rouwkwikstaart man x Witte Kwikstaart vrouw gezien. Een tweede Rouwkwikstaart vrouw werd eveneens in de buurt van het Haaksbergerveen, maar ruim buiten de fusieafstand, met het verzamelen van voedsel gezien. De beide territoria zijn door Onno de Bruijn zorgvuldig gedocumenteerd.

Grote Gele Kwikstaart (39)

De populatie van de Grote Gele Kwikstaart kent in Twente eveneens een behoorlijke terugslag. In het kerngebied langs de Dinkel leed de Grote Gele Kwikstaart na de afgelopen winters enorme verliezen. Van de populatie van 31 paren in 2007 zijn er nu nog maar 10 over. Voor heel Twente komt de neergang van 80 territoria in 2008 uit op 39 territoria in 2011. Evenals bij de Ijsvogel heeft Peter van den Akker de coördinatie van de tellingen verzorgd.

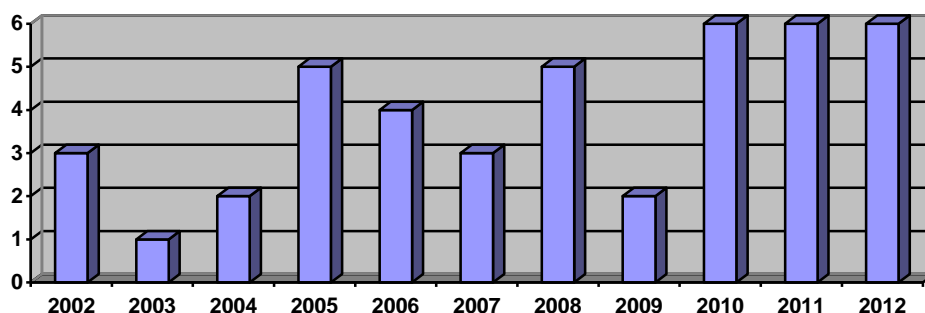

Grote Gele Kwikstaart in Twente

Kortsnavelboomkruiper (1)

Deze soort kende in 2007 een verhoudingsgewijs geweldige toename in Twente. Het aantal territoria en broedgevallen nam toe tot 7, maar nam daarna af tot 2 in 2008, 3 in 2009, 2 in 2010 tot 1 in 2011. Dit jaar werd 1 zeker territorium gelokaliseerd in het Haagse Bos in Enschede. Een eenmalige waarneming op Egheria in Losser leidde helaas niet tot een geldig territorium.

Grauwe Klauwier (6)

Grauwe Klauwier in Twente

Raaf (1)

In het noordoosten van de gemeente Losser zijn genoeg waarnemingen verzameld om een territorium van de Raaf toe te kennen.

Bij het verschijnen van deze Nieuwsbrief is het broedseizoen 2012 al weer begonnen. Ik hoop dat de tellers van de Z-soorten door blijven gaan met hun inventarisaties, die vaak via Z-telgebieden lopen, bv. de bekendtellingen en de steenuilenmonitoring. Ook de kolonievogeltellers kunnen weer een bezoek brengen aan hun kolonie. Speciale aandacht is er dit jaar weer voor de integrale tellingen van de Mibo. Alle Mibo-tellers krijgen weer via de mail van mij een oproep om hun gebied weer op deze spechtensoort te willen onderzoeken. De trefkans wordt steeds groter, want de verwachting is dat het aantal van 125 territoria uit 2011 dit jaar overtroffen zal worden. Z-soorten en Z-telgebieden kunnen regelrecht via de website bij SOVON worden ingevoerd via de inlogcode. Wie voor het eerst inlogt, gaat bij www.sovon.nl eerst naar inloggen hulp en instructie en dan inloggen met de waarnemerscode en de vier cijfers van de postcode van de waarnemer. Tellers die nog geen waarnemerscode hebben kunnen deze aanvragen via hulp en instructie punt 2: aanmelden.

Mocht dit niet lukken dan kunnen meldingen van Z-soorten rechtstreeks via de mail naar mij toe of op www.waarneming.nl worden gezet. Als er van www.waarneming.nl gebruik wordt gemaakt is het niet voldoende om alleen soort, aantal en locatie aan te geven, maar moet het vakje "ter plaatse" even uitgerold worden om nadere informatie te geven, bv. zingend/baltsend, paar in broedbiotoop, alarmerend, enz. Dan pas kan ik er eventueel nog een geldig territorium van maken, want het is voor Z-soorten bijna onmogelijk om dit met alleen de aanduiding ter plaatse te realiseren. De voorkeur gaat echter uit naar het zelf invoeren van de waarneming via de website www.sovon.nl, dan naar Broedvogels en daarna naar Losse meldingen.

Veel telplezier,

Ben Hulsebos, Districtscoördinator SOVON Twent
benhulsebos@home.nl